

3.2 Intenzita vyjížděky z obcí

Podíl žáků, studentů a učňů vyjíždějících z obce bydliště na celkovém počtu bydlících žáků, studentů a učňů vyjadřuje intenzitu vyjížděky do škol. Srovnání s rokem 1991 je možné pouze u studentů a učňů, neboť v roce 1991 nebyl samostatně publikován počet žáků základních škol (pouze včetně dětí předškolního věku).

V roce 2001 v kraji vyjíždělo do škol z obce bydliště 43,3 % všech žáků, studentů a učňů. Nejvyšší intenzita vyjížděky byla na Chrudimsku a Svitavsku, nejnižší na Pardubicku. Mezi intenzitou vyjížděky mužů a žen nebyly výrazné rozdíly, s výjimkou okresu Ústí nad Orlicí byl zjištěn vyšší podíl vyjíždějících mužů. Vyjížděla necelá čtvrtina žáků ve věku 6 – 14 let (23,4 %) a téměř tři čtvrtiny studentů a učňů starších než 14 let (71,6 %). V porovnání s rokem 1991 vyjížděka studentů a učňů poklesla o 4 procentní body. Vzhledem k tomu, že k poklesu došlo především v okrese Pardubice, lze předpokládat, že se tímto způsobem projevilo založení Univerzity Pardubice, čímž se rozšířily možnosti studia pro obyvatele Pardubic o nové vysokoškolské obory. V roce 1991 i 2001 byl velký rozdíl v intenzitě vyjížděky studentů a učňů z obcí okresu Pardubice v porovnání s ostatními okresy. Zatímco na Pardubicku vyjížděly necelé dvě třetiny (64 % v roce 2001 a 66 % v roce 1991), v ostatních okresech se podíl vyjíždějících pohyboval kolem 79 % bydlících studentů a učňů.

Tab. 3.3 Vyjíždějící do škol podle okresů

	Kraj celkem	v tom okres			
		Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Vyjíždějící do škol z obce bydliště	40 076	9 056	10 519	8 951	11 550
v tom:					
do jiných obcí okresu	55,4	52,6	51,9	55,0	61,0
do jiných okresů kraje	13,2	19,2	10,0	14,7	10,3
do jiných krajů	30,7	27,7	37,0	29,7	28,0
do zahraničí	0,7	0,5	1,1	0,6	0,8
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště (v %) v rámci ČR celkem	43,3	46,6	37,7	46,9	44,0
muži	43,6	46,8	38,4	47,7	43,7
ženy	42,9	46,4	37,0	46,0	44,3
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště celkem	27 716	6 289	7 933	5 846	7 648
muži	14 099	3 164	4 113	2 926	3 896
ženy	13 617	3 125	3 820	2 920	3 752
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících v rámci ČR (v %) celkem	69,7	69,8	76,2	65,7	66,7
muži	68,9	68,9	75,9	63,1	67,0
ženy	70,5	70,7	76,6	68,5	66,5

Více než polovina dojížděky do škol je realizována v rámci jednotlivých okresů, nejvyšší podíl vnitro-okresní dojížděky byl v roce 2001 zjištěn na Ústeckoorlicku (61 %). Do škol v jiných okresech kraje vyjíždí 13 % všech žáků, studentů a učňů a významný podíl mají vyjíždějící do jiných krajů (31 %). U žáků ve věku 6 – 14 let má vnitrookresní dojížděka podíl 89 %, do jiných okresů kraje vyjíždí těchto žáků 5 % a do jiných krajů zbývajících 6 % vyjíždějících. Také tyto hodnoty může částečně ovlivňovat

(obdobně jako vyjížděku za prací) to, že část domácností žije mimo trvalé bydliště a cesta do škol se proto může považovat za dojížděku přes hranice obce.

Školu má v kraji pouze polovina obcí, z ostatních obcí musejí všichni za vzděláním vyjíždět. Naproti tomu z měst vyjíždí do škol pouze čtvrtina až třetina žáků, studentů a učňů. Nejnižší podíl vyjíždějících byl v roce 2001 zaznamenán v Pardubicích (21 %), Chrudimi (22 %), Vysokém Mýtě (24 %), České Třebové a Lanškrouně (25 %), Moravské Třebové, Poličce a Telčím (26 %). Méně než třetina vyjíždějících byla v roce 2001 v dalších 10 městech kraje a podíl 34 % – 39 % v dalších 6 městech a 15 ostatních obcích.

S rostoucí velikostí obcí se snižuje intenzita vyjížděky do škol vzhledem k rostoucím možnostem studia v obci bydliště. Řada malých obcí nemá žádné školské zařízení, větší venkovské obce mají úplnou základní školu, města s více než 10 000 obyvateli mají alespoň jednu střední školu a krajské město umožňuje svým obyvatelům studovat bez meziobecního dojíždění i na vysoké škole.

S rostoucí velikostí obce klesá podíl vnitrookresní dojížděky do škol (s výjimkou města Pardubic – jediného zástupce ve velikostní kategorii s 50 000 a více obyvateli). Naproti tomu roste s velikostí obce podíl vyjížděky do škol do jiných krajů ze 14 % (v obcích do 200 obyvatel) na 62 % (v krajském městě). Nižší podíl u města Chrudimi než u měst s 10 000 – 19 999 obyvateli vyplývá z polohy města poblíž Pardubic, které zvyšují na Chrudimsku podíl vyjíždějících do jiných okresů kraje.

Tab. 3.4 Vyjíždějící do škol podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol z obce bydliště¹⁾	41 464	2 449	8 757	8 597	4 710	3 747	3 723	4 794	1 232	3 455
z toho:										
do jiných obcí okresu	53,5	74,6	73,7	68,8	58,5	48,1	40,2	28,6	5,8	14,4
do jiných okresů kraje	12,8	9,8	9,1	8,7	13,6	12,4	13,2	20,6	32,6	15,0
do jiných krajů	29,6	13,9	15,1	19,7	24,6	35,2	41,3	46,8	43,8	61,7
Podíl vyjíždějících do škol mimo obec bydliště (v %) v rámci ČR	43,3	97,0	89,1	68,4	47,2	39,2	31,0	26,7	21,8	20,3
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště	27 755	2 032	7 158	6 627	3 226	2 257	1 960	2 218	510	1 767
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (v %) v rámci ČR	69,8	84,5	83,5	79,2	70,8	62,9	55,6	48,2	50,4	56,1

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem školy

Podíl denně vyjíždějících do škol se s rostoucí velikostí obcí snižuje. Výjimku tvoří největší města Chrudim a Pardubice, kde blízká vzdálenost těchto měst a dobrá dostupnost dalšího centra dojížděky – Hradce Králové vede v těchto městech k vyššímu podílu denně dojíždějících do škol.